

Motion till riksdagen 2005/06:So429

av **Hillevi Engström (m)**

Barn i hederskulturer

Motionen delad mellan flera utskott

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att låta utreda hur vanligt det är att svenska barn sänds till ut-satthet utomlands samt de omständigheter som barnen hamnar i.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att låta utreda vad kommunernas socialförvaltningar känner till om placering av barn i religiösa fundamentalistiska skolor utomlands, om socialtjänsten medverkat i finansiering av detta samt vilket ansvar kom-munerna tar för att följa upp den situation barnen hamnar i.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att regeringen låter se över den samlade lagstiftning som gäller vid barns egna resor till forna hemländer, det vill säga bl.a. skollagen, so-cialtjänstlagen och LVU.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om förslag för att förebygga att barn hamnar i fundamentalistiska religiösa skolor, där deras mänskliga rättigheter riskerar att kränkas.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om stöd för barn som har befunnit sig i vanmakt i uppfostringsan-stalter eller på annat sätt och sedan kommit till Sverige.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att kriminalisera tvångsåktenskap.¹
7. Riksdagen begär att regeringen uppdrar åt berörda myndigheter att för-bättra kunskapen om s.k. hederskulturer inom hälso- och sjukvården, för-skola, socialtjänst och skola samt inom de rättsvårdande myndigheterna.
8. Riksdagen uppdrar åt regeringen att låta utreda om LVU (lagen om vård av unga) skall ändras till att gälla på svenska beskickningar utomlands.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att tvångsomhändertagande med stöd av LVU skall kunna ske interimistiskt, även om den unge befinner sig utomlands.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att utreda regler kring barns möjlighet att få passhandling och konsulärt bistånd vid ansökan från svensk beskickning utomlands då vårdnadshavare motsätter sig detsamma.¹

Fel! Okänt namn på

11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att nyanlända asylsökande tydligt bör informeras om gällande rätt i Sverige, särskilt vad avser barns mänskliga rättigheter.²
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det i grundläggande sfi-utbildning och även på andra sätt införs tydlig information kring förbud mot könsstympning, barnäktenskap, arrangerade äktenskap, förbud mot barnaga och kring barnkonventionen.³
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det inom Rikskriminalpolisen skall finnas samlad kvalificerad kompetens kring den grova brottsligheten som pågår i s.k. hederskulturer.¹
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att lagstiftningen inte skall acceptera äktenskap som skett genom ombud, där en part inte själv deltagit.⁴
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att kompetensen inom läkarkåren generellt och bland rättsläkare särskilt skall öka för att upptäcka typiska skador begångna med s.k. hedersmotiv.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av ett förebyggande arbete för att hindra kränkningar av människor utifrån s.k. hedersperspektiv.

¹ Yrkandena 6, 10 och 13 hänvisade till JuU.

² Yrkande 11 hänvisat till SfU.

³ Yrkande 12 hänvisat till UbU.

⁴ Yrkande 14 hänvisat till LU.

Motivering

Alla barn som växer upp i Sverige skall ha goda möjligheter till ett bra liv, ett liv i frihet och med goda möjligheter att växa upp i trygghet och omsorg, där varje individ får utvecklas efter sina egna förutsättningar. I det livet ingår förstås att välja sin partner själv, att umgås med vänner och kamrater, att välja inriktning på studier och yrkesval. I friheten ingår även för barn och ungdomar att få pröva på olika aktiviteter som sport och kultur. Så är det för de allra flesta barnen och ungdomarna idag, men inte för alla.

En del barn vars föräldrar kommer från andra kulturer har svårt att få delta i skolans alla aktiviteter. Det finns flickor som inte får vara med på idrottslektioner, simma eller delta i skolans obligatoriska sex- och samlevnadsundervisning. Det finns barn som aldrig får delta i utflykter och läger. Det finns barn som inget hellre vill än att få spela fotboll och gå på disko med sina kompisar, men som stängs inne. Visst är det bra att föräldrar sätter gränser och är noga med av barnen gör, men när detta sker på ett sätt som inte gagnar barnet alls blir det problematiskt. Det finns barn som när de, utifrån föräldrarnas perspektiv, upplevs blivit för frigjorda eller för anpassade till våra värderingar stängs inne. I flera fall har barn sänts utomlands och placerats på stränga religiösa skolor för att ”återuppfostras”. Det finns också barn som ”dumpas” utomlands i ett land som föräldrarna själva har flytt ifrån. En del exempel på det öde dessa ”dumpade” barn har mött i bland annat Somalia har media rapporterat om. Ambassader har slagit larm, till exempel ambassadsekreterare Mikael Broman i Addis Abeba har sagt: ”Lagstiftarna har inte tänkt på den här situationen, att barn mot sin vilja skickas iväg utomlands. Myndigheterna har helt enkelt blivit tagna på sängen.” Flera riksdagsledamöter har debatterat frågan med berörda ministrar utan framgång. Socialstyrelsen har endast producerat ett s.k. meddelandeblad. Trots att barnen är svenska medborgare eller i vart fall har permanent uppehållstillstånd har de tvingats kvar i sina forna hemländer på grund av brister i den svenska lagstiftningen. Vårdnadshavare har med andra ord själva valt tryggheten i Sverige och struntat i barnen. Bidrag för barnen har betalats trots att barnen inte befunnit sig i Sverige.

Dessa brister har varit och är kända av den svenska regeringen sedan drygt tre år tillbaka, ändå har ingenting hänt. Ändå sker ingen kartläggning av omfattningen, ändå sker inget förebyggande arbete alls. Det är fullständigt oacceptabelt att barn utsätts för denna form av frihetsberövande deportation och lidande. När det dessutom finns enskilda kommuner som finansierat och stödjer ”uppfostringsresorna” är gränsen nådd.

Flickor som lever i dessa kulturer utsätts ofta för en stor övervakning från familjen. Det är familjen som har att bevaka att flickan inte umgås med fel personer, egentligen alla män med andra ord. Det är i en del fall en dödssynd att flickan har sällskap med en man, eller har sex med en man innan äktenskapet, ett äktenskap som i många fall är arrangerat av släkten. Huruvida tvång finns med och hur man skall definiera tvånget finns det olika åsikter om. Men när det inte är den unga kvinnans fria val, när mannen är utvald av andra och när det finns ekonomiska transaktioner med i bilden (hemgift) så

Fel! Okänt namn på

kan det inte betraktas som frivilligt. Sker dessutom bröllopet via ombud och parterna inte ens träffas på bröllopsdagen så framstår frivilligheten som helt borta. I grövre fall har kvinnan inte något val, eftersom hon vet att ett nej till giftermål leder till trakasserier, hot, eventuellt våld och utfrysning från gemenskapen. Detta händer i Sverige 2005 och ingenting görs. Vi kan inte fortsätta att tolerera denna form av "mångfald", för det är att acceptera att vissa människors mänskliga rättigheter är mindre värda än andras.

Att ta avstånd från livet i en s.k. hederskultur är oerhört svårt. Alla vill känna gemenskap och tillhörighet. Även kvinnan som blir slagen återvänder ofta till mannen/förövaren, det finns inte några alternativ. För kvinnan som tar avstånd och lämnar sin förtryckande familj väntar ett svårt liv. I det extrema fallet blir kvinnan dödad som Fadime eller Pela. Det finns också pågående utredningar där man misstänker att självmord istället varit förtäckt mord. Det kan också gå så långt att kvinnor är så pressade och drivs till självmord. Kunskapen kring detta måste öka så att alla barn och ungdomar oavsett kulturell, etnisk och religiös bakgrund får leva sina liv i frihet och kan få sina livsdrömmar realiserade. Det har den nuvarande integrationspolitiken blundat för och det måste åtgärdas.

Stockholm den 30 september 2005

Hillevi Engström (m)